

**KORKEIN
HALLINTO-
OIKEUS** *Vuosikertomus* 2002

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikertomus vuodelta 2002 on julkaistu suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja ranskaksi.

*Kannen kuva on korkeimman hallinto-oikeuden käytössä olevasta rakennuksesta osoitteessa Fabianinkatu 15.
Kuvaaja: Risto Laine*

Korkeimman hallinto-oikeuden julkaisuja 2/2003

4	Oikeus, integraatio ja globalisaatio <i>Pekka Hallberg</i> presidentti
6	Korkein hallinto-oikeus ylimpänä hallintotuomioistuimena
7	Vuoden 2002 lainkäyttöasioista
9	Asiakirjajulkisuudesta <i>Esa Aalto</i> hallintoneuvos <i>Mikko Rautamaa</i> hallintosihteeri
10	Välittömistä veroista <i>Ismo Talikka</i> hallintoneuvos <i>Paula Tenkanen</i> esittelijäneuvos
11	Vesiasioista <i>Timo Silenti</i> hallintoneuvos <i>Tuulia Riikonen</i> esittelijäneuvos
12	Kansainvälinen yhteistoiminta <i>Heikki Kanninen</i> hallintoneuvos
14	Toiminnasta
16	Organisaatio ja henkilöstö
18	Tilastot
31	Alueelliset hallinto-oikeudet ja muu alempi hallintolainkäyttö

Oikeus, integraatio ja globalisaatio

Pekka Hallberg
Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti

Julkisen vallan vastuu. Kansainvälistyminen, taloudellisepoliittinen integraatio ja uuden teknologian vauhdittama elinkeinoelämän muutos vaikuttavat valtioiden tehtäviin ja toimintatavoihin. Myös Suomen tasavalta joutuu hoitamaan uusia kansainvälisen kilpailukyvyyn säilymiseen ja lisäämiseen liittyviä tehtäviä. Toisaalta yhteiskunnan sosiaalisen rakenteen muutos, lähinnä väestön ikääntyminen ja työelämän vaatimusten koventuminen, asettavat uusia vaatimuksia julkisen vallan käytölle.

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta on ennakoinut valtion roolin painottuvan palvelusten tuottajasta yhteiskuntajärjestelmän ja talouden toimivuuden vahvistajaksi. Samalla on lähdetty siitä, että valtion ydintoiminnot, toimiva oikeusjärjestelmä, oikeusturva ja hyvän hallinnon periaatteet vahvistuvat.

Uusimmissa tutkimuksissa on kiinnitetty globalisaation taloudellisten vaikutusten ohella entistä enemmän huomiota sosiaalisiin vaikutuksiin. Vaikka kansalliset vaikutusmahdollisuudet vähenevät markkinoiden kasvaessa maailmanlaajuisiksi, globalisaatio on luonut uudenlaista riippuvuutta. Kansallisvaltioiden asema säilyy, mutta niiden tehtävät lakien säätämässä ja oikeusturvan takaamisessa tulevat entistä vaativammiksi.

Oikeusvaltio kantava rakenne. Suomalaisen oikeusvaltion rakentaja K.J. Ståhlberg, jonka muistojuhlaa vietettiin viime syksynä korkeimmassa hallinto-oikeudessa, asetti tavoitteeksi "kansanvaltaisen edistyksen lain pohjalta". Siinä yhdistyvät demokratian ja oikeusturvan periaatteet toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, mikä käy edelleenkin ohjenuoraksi. Lainmu-

kaisuuden ohella on muistettava vallankäytön oikeutus, legitimizeetti.

Oikeusvaltion toimivuus on yleensäkin ymmärrettävä kansalaisten kannalta, ei vain instituutioiden aseman ja tehtävien järjestämisestä. Lainalaisuuden periaate avautuu samalla kysymykseksi selkeästä ja huolellisesti valmistellusta lainsäädännöstä. Laki on väline ja oikeus päämäärä. Lainvalmistelua kehitettäessä on olennaista selvittää, mistä on tarpeen säätää, käytetäänkö yksityiskohtaisia vai yleisiä säännöksiä, säännelläänkö mennyttä vai tulevaa, mitkä ovat lakien soveltamisen edellytykset ja vaikutukset.

Hallintolainkäytön kehittäminen. Hallintotuomioistuimet ovat avainasemassa kysyttäessä, minkälaisessa oikeusvaltiossa elämme. Kaikki ovat tekemisissä hallintoviranomaisten kanssa esimerkiksi sosiaaliturvan, verotuksen, maankäytön ja rakentamisen, ympäristönsuojelun, elinkeinojen harjoittamisen ja taloudellisen kilpailun alalla.

Hallintotuomioistuinten ratkaisuilla on usein asianosaispiiriä laajempia, ympäristöllisiä tai taloudellisia tai jopa kansantaloudellisia vaikutuksia. Korkein hallinto-oikeus ratkaisi vuonna 2002 yhteensä 3.778 asiaa; joukossa useita laajoja, esimerkiksi sataman rakentamista, vesilakia, terveydenhoidon järjestämisvastuuta ja au-toverotusta koskeneita ratkaisuja.

Toimintavuoden aikana korkeimmassa hallinto-oikeudessa valmisteltiin työryhmissä esitystä valtioneuvostolle useiden kymmenien lakien muuttamiseksi. Esitys on annettu täysistunnossa vuoden 2003 alussa. Vaikka yksittäiset ehdotukset eivät sisällä muutoksenhaun periaatteellisia uudistuksia, ne yhdessä viitoittavat tietä hallintolainkäytön kehittämiseksi vahvistamalla alueellisia hallinto-oikeuksia ja lisää-

mällä menettelyn joutuisuutta. Eduskunta edellytti jo vuonna 1996 hallintolainkäyttölain yhteydessä tällaisen uudistustyön jatkamista. Toivottavasti esitys voidaan toteuttaa viivytyksittä.

Kansainvälistymisen vaikutuksia. Hallintolainkäyttöön ovat heijastuneet yhä selvemmin alueellisen integraation ja globalisaation vaikutukset. Euroopan unionin (EU) perusvapauksien, ihmisten, työvoiman, palveluiden, tavaroiden ja pääoman liikkuvuuden esteiden poistamisessa on yleensä kysymys julkishallinnon toimenpiteistä. EU-maissa on kiinnitetty erityistä huomiota hallintotuomioistuinten toimintaedellytysten kehittämiseen osana integraatioprosessia.

Lainkäytön ohella korkeimman hallinto-oikeuden vuoden 2002 merkittävimpiä tapahtumia oli EU-maiden ylimpien hallintotuomiois-

tuinten ja EY-tuomioistuimen kongressi keväällä Helsingissä. Tällöin voitiin vertailla kansallisista lähtökohdista ennakkoratkaisumenettelystä saatuja kokemuksia. Keskustelua jatkettiin syksyllä EY-tuomioistuimen 50-vuotisjuhlassa.

Valmistauduttaessa EU:n laajentumiseen ja perussopimusten uudistamiseen tuomioistuinten välinen yhteistyö on entisestään korostunut. EY-oikeuden soveltamisen painopiste onkin kansallisissa viranomaisissa ja tuomioistuimissa. Samalla tavoin on syytä korostaa EU:n rakenteiden ja toimintatapojen uudistamisessa läheisyysperiaatteen merkitystä. Johdonmukainen ja toimiva järjestelmä unionin ja kansallisen tason päätöksenteon välillä saavuttaa parhaiten yleisen luottamuksen ja voi rakentaa eurooppalaisten Eurooppaa. Suomen oman oikeusturvajärjestelmän kehittäminen vahvistaa samalla edellytyksiä osallistua kansainväliseen

oikeusyhteistyöhön niin lähipiirissä ja Euroopassa kuin maailmanlaajuisestikin. Toimiva oikeusvaltio on kestävä strategia globalisoituvassa maailmassa.

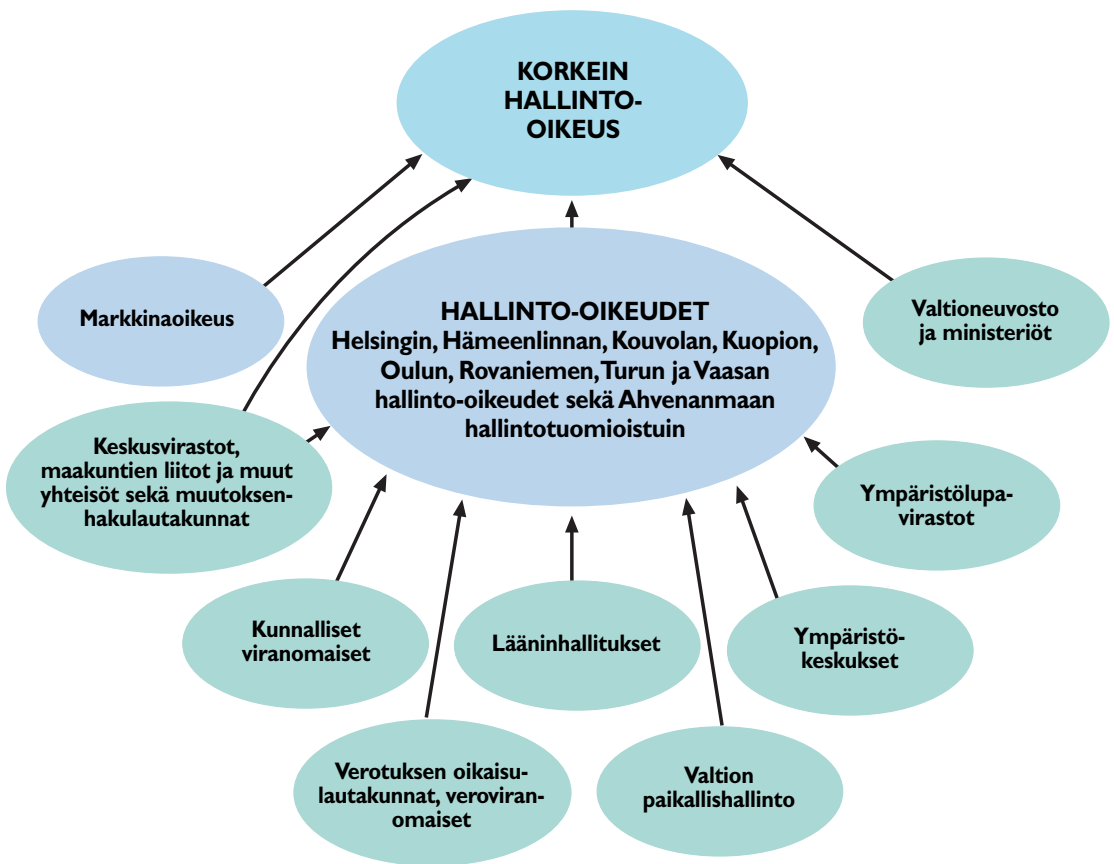
Korkein hallinto-oikeus ylimpänä hallintotuomioistuimena

Suomen perustuslain mukaan korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa. Riita- ja rikosasioissa ylintä tuomiovaltaa käyttää korkein oikeus. Korkein hallinto-oikeus ja korkein oikeus perustettiin vuonna 1918.

Korkein hallinto-oikeus myös valvoo lainkäyttöä omalla toimialallaan. Tavoitteena on varmistaa, että hallintotuomioistuinjärjestelmä toimii kokonaisuutena ja tehokkaasti. Lisäksi

korkein hallinto-oikeus voi perustuslain mukaan tehdä valtioneuvostolle esityksiä lainsäädäntötoimeen ryhtymisestä.

Perustuslaissa edellytetään kaiken julkisen vallan käytön perustuvan lakiin. Jokainen voi saattaa hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi, onko hänen oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan koskeva hallintopäätös lainmukainen. Yleinen muutoksenhakuoikeus hallintopäätöksiin on järjestetty lähinnä hallintolainkäytöllä.

Vuoden 2002 lainkäyttöasioista

Risto Laine

Saapuneet. Vuonna 2002 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 4.036 uutta asiaa. Niistä valitus- ja valituslupa-asioita oli 3.724. Hakemusasioita saapui 312, joista suurin osa oli purkuhakemuksia.

Saapuneiden asioiden ryhmistä lukumäärältään suurin oli veroasiat, 22 prosenttia kaikista saapuneista valitus- ja valituslupa-asioista (23 prosenttia vuonna 2001). Suuria saapuneiden asioiden ryhmiä olivat myös raketamisi- ja kaavoitusasiat 15 prosenttia (13 prosenttia edellisvuonna), sosiaaliasiat 12 (13) prosenttia ja ulkomaalaisasiat 10 (7) prosenttia.

Ratkaistut. Korkein hallinto-oikeus ratkaisi 3.778 asiaa vuonna 2002. Niistä noin 55 prosentissa korkein hallinto-oikeus antoi aineellisoikeudellisen asiaratkaisun.

Ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 11,2 kuukautta.

Siirtyneet. Vuoden 2002 lopussa kor-

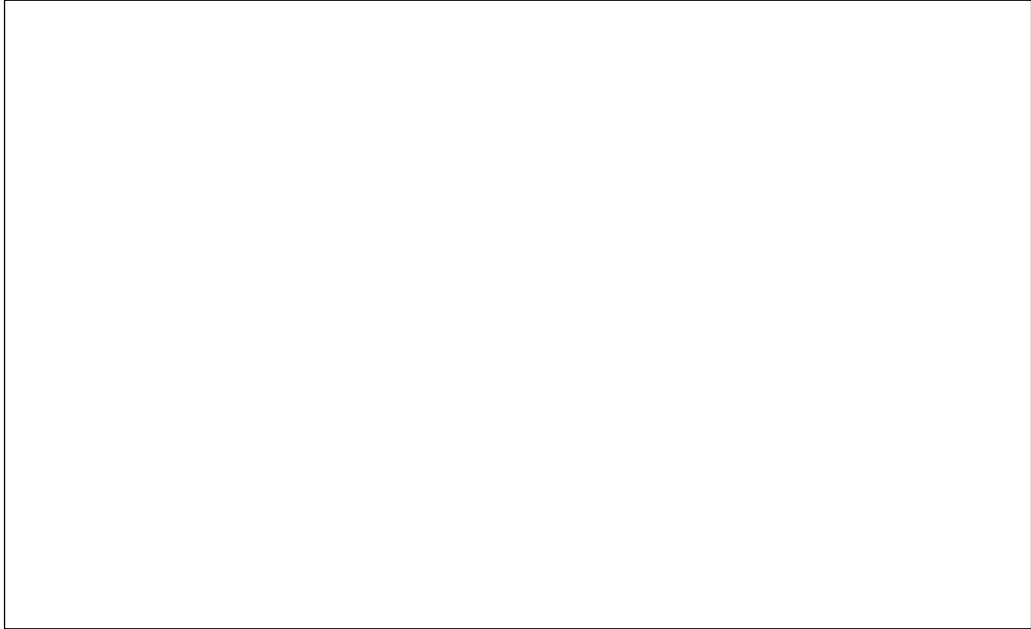
Kolmannen jaoston käsittelemässä asiassa suulliseen käsittelyyn valmiina ovat (vasemmalta lukien) notaari Marjatta Räsänen, vanhempi hallintosihteeri Kristina Björkvall, hallintoneuvos Marita Liljeström, hallintoneuvos Esa Aalto, istunnon puheenjohtaja hallintoneuvos Ilmari Ojanen, hallintoneuvos Pirkko Lundell, hallintoneuvos Pekka Vihervuori ja hallintosihteeri Leo Kaasinen.

keimmassa hallinto-oikeudessa oli vireillä 3.486 asiaa.

Ei yleistä valituslupajärjestelmää. Valtaosassa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asiaryhmistä ei ole valituslupajärjestelmää. Asianosaisella on siten pääsääntöisesti valitusoikeus ja korkein hallinto-oikeus antaa aineellisoikeudellisen asiaratkaisun.

Merkittävimmät asiaryhmät, joissa niitä koskevien lakien mukaan on ensin haettava valituslupaa, ovat veroasiat, ulkomaalaisasiat ja toimeentulotukiasiat. Perusteet valituslupien myöntämiselle on kuitenkin säädetty sellaisiksi,

Helmikuussa 2002 korkein hallinto-oikeus toimitti katselmuksen Puu-Tammelan alueella Tampereella. Ensimmäisen jaoston kokouksessa puheenjohtajana toiminut hallintoneuvos Erkki Onikki vastaili Tampereen Radion toimittajan kysymyksiin.

Timon Ahveniemä

että muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei muodostu pelkkää prejudikaattielä ennakkopäätösjärjestelmää. Vuonna 2002 korkein hallinto-oikeus ratkaisi 1.431 valituslupa-asiaa. Niistä 22 prosentissa valituslupahakemus hyväksyttiin.

Suulliset käsittelyt ja katselmukset. Vuonna 2002 korkein hallinto-oikeus järjesti kolme suullista käsittelyä ja toimitti neljä katselmusta.

Ennakkopäätösten julkaiseminen. Korkein hallinto-oikeus on vuodesta 1918 lähtien julkaissut periaatteellisesti merkittävimmät ratkaisunsa vuosikirjassaan. Vuosikirjaan valitaan päätökset, joilla on merkitystä lain soveltamiselle muissa samanlaisissa tapauksissa tai joilla on muutoin yleistä merkitystä.

Vuosikirjaan valituista päätöksistä julkaistaan jo niiden antopäivinä korkeimman hallin-

to-oikeuden kotisivuilla (<http://www.kho.fi> ja <http://www.hfd.fi>) samat ratkaisuselosteet kuin aikanaan vuosikirjassa. Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätösten selosteita vuodesta 1944 lähtien on saatavilla Valtion säädöstietopankissa Finlexissä (<http://www.finlex.fi>).

Vuonna 2002 korkein hallinto-oikeus julkaisi ratkaisuselosteet 92 vuosikirjapäätöksestä. Korkein hallinto-oikeus julkaisi kotisivuillaan lyhyitä ratkaisuselosteita myös muista kuin vuosikirjaan valituista päätöksistä.

Ennakkoratkaisupyynnöt EY-tuomioistuimeen. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen korkein hallinto-oikeus lähetti vuonna 2002 kolme ennakkoratkaisupyynnötä, jotka koskivat julkista hankintaa (C-244/02), yhtiöveron hyvitystä (C-319/02) ja muuttoauton verotusta (C-365/02).

Asiakirjajulkisuudesta

Esa Aalto
hallintoneuvos

Mikko Rautamaa
hallintosihteeri

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki), jolla kumottiin laki yleisten asiakirjain julkisuudesta, tuli voimaan 1.12.1999. Lain voimaantulon jälkeen vuosina 2000-2002 korkein hallinto-oikeus (KHO) on ratkaissut 115 asiakirjajulkisuusasiaa, joista suurin osa on koskenut julkisuuslain soveltamista. Julkisuuslaisa säädetään viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta ja salassapidosta.

Suurin osa valituksista on niiden henkilöiden tekemiä, jotka ovat ensin tehneet asiakirjapyyntönsä viranomaiselle ja saaneet tältä kielteisen ratkaisun. Näistä valituksista osa on tullut hallinto-oikeuden kautta, osassa asioista muutoksenhakutie viranomaisen päätöksestä kulkee suoraan KHO:een. Valitukset saattavat koskea yhtä ainoaa asiakirjaa tai tuhansia sivuja käsittävää aineistoa. Joissakin tapauksissa valittajana on ollut se viranomainen, joka hallinto-oikeuden päätöksellä on veloitettu antamaan pyydetty asiakirja. Viranomaisella voi julkisuusasiassa olla valitusoikeus lähinnä siinä tilanteessa, että valitusoikeus voidaan perustaa viranomaisen valvottavana olevaan julkiseen etuun.

Vuonna 2002 ratkaistiin 49 asiakirjajulkisuusasiaa keskimääräisen käsittelyajan ollessa runsaat seitsemän kuukautta. Ratkaisuista julkaistiin kuusi. Näistä yksi oli päätös, jolla valtiovarainministeriö veloitettiin antamaan tieto

autoverolain muuttamista koskevan hallituksen esityksen valmistelussa käytetystä automallikoh-taisia hintatietoja sisältävästä aineistosta, jonka tietopalveluja tuottava yhtiö oli toimittanut mi-nisteriölle. Kysymys ei ollut salassa pidettäväs-tä tutkimuksen perusaineistosta eikä myöskään yksityisen liike- tai ammattisalaisuudesta tai yk-sityisen elinkeinotoimintaa koskevasta tiedos-ta.

Yhdessä julkaistuista päätöksistä henkilö, joka ei ollut asianosainen, oikeutettiin saamaan jäljennös verotusta koskevasta salassa pidettä-viä verotustietoja sisältävästä KHO:n päätök-sestä verovelvollisen nimi ja muut tunnistetie-dot peitettyinä sen estämättä, että vastaavat merkinnät diaarissa ovat julkisia. Asiaa ratkais-taessa otettiin lähtökohtana huomioon julki-suusperiaate ja ylimmän tuomioistuimen rat-kaisujen erityinen merkitys oikeudenkäytön yh-denmukaisuuden ja oikeudenmukaisen oikeu-denkäynnin peruseriaatteiden edistämisessä.

Yksi julkaistuista ratkaisuista liittyi julkisuus-lain tulkintaongelmia aiheuttaneeseen muutok-senhakusäännökseen. Asiassa katsottiin, että valtion liikelaitoksen päätökseen asiakirjajulki-suusasiassa haetaan muutosta hallintolainkäy-tön muutoksenhakujärjestelmän pääsäännön mukaisesti valittamalla ensin hallinto-oikeuteen, eikä siis suoraan KHO:een. Tulkintaongelmia on myös aiheuttanut julkisuuslain säännös siitä, mihin viranomaisten sisäistä työskentelyä var-ten laadittuihin asiakirjoihin lakia sovelletaan. Useat asiat ovat liittyneet julkisuuslain 32-koh-taisen salassapitosäännöksen soveltamiseen ja tulkintaan.

Välittömistä veroista

Ismo Talikka
hallintoneuvos

Paula Tenkanen
esittelijäneuvos

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO) saapuneiden välittömiä veroja koskevien asioiden määrä on viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävästi laskenut. Kun niitä 1980-luvulla saapui vuosittain runsaasti yli 1.000, niin vuonna 2002 määrä jäi alle 600:n. Kaikista KHO:een saapuneista asioista välittömien verojen osuus oli 1980-luvulla keskimäärin lähes 30 prosenttia, vuonna 2002 se oli 15 prosenttia.

1990-luvun puoliväliin saakka veroasiat jouduttiin käsittelemään kahdella jaostolla. Vuonna 2002 kaikki, myös välilliset verot, käsiteltiin II jaostolla, jossa niitä oli noin kaksi kolmannesta jaoston asioista.

Määrän laskuun ovat vaikuttaneet verolaikoihin 1980-luvun loppu- ja 1990-luvun alku-puolella tehdyt aineelliset muutokset, esimerkiksi ammattimaisen kiinteistönmyynnin verotuksesta ja harkintaverotuksesta luopuminen. Vielä suurempi vaikutus on kuitenkin ollut 1990-luvun puolivälissä toteutetuilla verotuksen muutoksenhakujärjestelmän uudistamisella, muun muassa verotuksen oikaisulautakuntien perustamisella, sekä KHO:een valittamisen muuttamisella kokonaan valituslupanvaraiseksi. Osittainen valituslupajärjestelmän välittömissä veroissa on ollut voimassa jo vuodesta 1968 lähtien, mutta valtaosassa asioita valittaa sai ilman valituslupaa. Tosin ilman valituslupaa KHO:een saa edelleenkin valittaa keskusverolautakunnan ennakkopäätöksistä ja eräistä verotukseen liittyvistä poikkeusluvista.

Muutosten tavoitteena on ollut, että tosi-asioita vastaava lainmukainen verotuspäätös saadaan mahdollisimman aikaisessa menettely-

vaiheessa ja että verovelvollisen oikeussuoja tulee turvatuksi useimmissa tapauksissa viimeistään hallinto-oikeudessa. Samalla on tarkoitettu antaa KHO:lle paremmat mahdollisuudet keskittyä niiden asioiden ratkaisemiseen, joista on erityisen tärkeää saada ylimmän asteen ratkaisu. Veroasioita käsitellessään KHO osaksi toimiikin ennakkopäätöstuomioistuimena. Järjestelmään kuitenkin kuuluu, että myös ilmeiset virheet voidaan korjata KHO:ssa.

Valituslupa myönnetään ennakkopäätös-, virhe- tai intressiperusteella. KHO ei perustele lupapäätöksiään.

Vuonna 2002 KHO:ssa ratkaistiin 531 välittömiä veroja koskevaa asiaa. Valituslupa-asioita niistä oli 451. Valituslupa myönnettiin 70 asiassa eli 15,5 prosentissa tapauksia. Henkilökoh-taisen tulon verotusta koskevista asioista lupa myönnettiin 13,4 prosentissa, elinkeinotulon verotusta koskevista asioista 15,4 prosentissa ja maatilatalouden tuloverotusta koskevissa asioista 14,3 prosentissa tapauksia. Valituslupan hakijana oli verovelvollinen 87,2 prosentissa, veronsaaja 12,8 prosentissa tapauksia. Verovelvollisten lupahakemuksista hyväksyttiin 12,2 prosenttia, veronsaajien hakemuksista 24,5 prosenttia. Niissä asioissa, joissa tehty ratkaisu päätettiin julkaista, verovelvollinen ja veronsaaja olivat valittajina lukumääräisesti yhtä usein.

Vielä voi todeta, että Euroopan yhteisön lainsäädännössä on välittömiä veroja koskevia normeja vain rajoitetusti. KHO on kuitenkin vuonna 2002 pyytänyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta lausuntoa Suomen yhtiö-veron hyvitysjärjestelmän soveltuvuudesta yhteisön oikeuteen. Yhteisön maissakin kiinnostusta on herättänyt KHO:n vuonna 2002 antama ratkaisu ns. välyyhteisölain ja verosopimusten suhteesta ja mainitun lain suhteesta yhteisön oikeuteen.

Vesiasioista

Timo Silenti
hallintoneuvos

Tuulia Riikonen
esittelijäneuvos

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa (KHO) on sen perustamisesta lähtien käsitelty ja ratkaistu vesiasioita, ensin vesioikeuslain mukaisina ja 1.4.1962 alkaen vesilain mukaisina valitusasioina.

KHO:ssa vesiasioita ratkaistaessa kokoonpanoon kuuluu viiden hallintoneuvoksen lisäksi kaksi tekniikanalan tai luonnontalouden asiantuntijaa, joita vuoteen 2000 asti kutsuttiin yli-insinöörineuvoksiksi ja nykyisin ympäristöasiantuntijaneuvoksiksi.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitettiin 1962–1987 suoraan vesioikeuksien päätöksistä. Vesilakia muutettiin 1.12.1987 niin, että Vaasan hovioikeuden jaostona toimineesta vesiylioikeudesta muodostettiin itsenäinen tuomioistuin. Tämän jälkeen vesioikeuksien päätöksistä valitettiin vesiylioikeudelle. KHO:n työn luonne muuttui vesiasioiden osalta niin, että valitus vesiylioikeuden päätöksestä otettiin ratkaistavasti vain, jos asialla oli ennakkotapausmerkitystä tai muuta tärkeätä merkitystä, tai jos valitusluvan myöntämiselle oli olemassa purkuperuste.

Vesioikeudet ja vesiylioikeus lakkautettiin 1.3.2000. Vesioikeuksien tilalle tuli kolme ympäristölupavirastoa ja vesiylioikeus yhdistettiin Vaasan hallinto-oikeuteen. Ympäristölupavirastojen ja kunnan ympäristölupaviranomai-

sen vesilain mukaisissa asioissa antamista päätöksistä valitetaan nyt Vaasan hallinto-oikeuteen, jonka päätöksistä valitetaan suoraan KHO:een. Valituslupajärjestelmä on vesiasioiden osalta poistettu.

KHO:ssa on ratkaistu vesilain mukaisia asioita 40 vuotta. Vuosien saatossa vesiasioiden luonne on melko paljon muuttunut. Vesilain voimaantulon jälkeisinä vuosikymmeninä ratkaistiin paljon suuria voimalaitoshankkeita koskevia asioita, uittoasioita ja muita vastaavia suuria hankkeita, joiden päämääränä oli rakentaa sodan jälkeistä Suomea. 1980-luvulta lähtien on vesirakentamiseen tullut entistä selvemmin mukaan vesistönsuojelullinen aspekti, hankkeet ovat jonkin verran pienentyneet ja niiden teknistä vaatimustasoa on koko ajan nostettu ja lupaehtoja on kiristetty.

Esimerkkinä merkittävistä viime vuosina käsitellyistä vesiasioista voidaan mainita KHO:n vuonna 2002 ratkaisema Vuotoksen allasta koskeva asia, jossa ensimmäisen kerran vesilain historiassa katsottiin, että hanke on siinä määrin ympäristön luonnonsuhteille ja vesiluonnolle vahingollinen, ettei luvan myöntäminen vesilain 2 luvun 5 §:n säännös huomioon ottaen ollut mahdollista.

Toinen iso ja merkittävä vesilain mukainen ratkaisu annettiin vuonna 2002 Vuosaaren satamaa koskevassa asiassa, jossa jouduttiin ottamaan kantaa muun muassa hankkeen vaikutuksiin lähellä olevaan Natura-alueeseen ja linnustonsuojelualueeseen.

Kansainvälinen yhteistoiminta

Heikki Kanninen
hallintoneuvos

Yhteiskunnan kansainvälistyminen näkyy myös lainkäytössä, johon on tullut viime vuosina lisää valtion rajat ylittäviä ulottuvuuksia. Tämä ilmenee ensinnäkin sellaisten asioiden lisääntymisenä, joissa asia koskee ulkomailaista tai asian tosiseikat muuten eivät rajoitu pelkästään valtion sisälle. Lisäksi lainkäytössä sovelletaan entistä enemmän kansainvälisiä oikeusnormeja joko suoraan tai siten, että niillä on merkitystä sovellettaessa kansallista oikeutta. Tuntemus muiden maiden lainkäytöstä varsin konkreettisellakin tasolla on etenkin Euroopan unionin piirissä tullut ajankohtaiseksi.

Korkein hallinto-oikeus on kertomusvuonna pitänyt yllä perinteisiä kahdenvälisiä suhteita eräisiin ulkomaisiin tuomioistuimiin ja muihin sen toimintaan liittyviin tahoihin varsinkin vierailujen muodossa, minkä ohella voidaan mainita monenkeskinen yhteistoiminta lähivaltioiden kanssa. Korkein hallinto-oikeus on lisäksi mukana maailmanlaajuisen ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen *AIHJA:n* (*Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives*; englanniksi *International Association of Supreme Administrative Jurisdictions*) toiminnassa. Tämän yhdistyksen ohella toimii Euroopan unionin ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistys. Sen nimi on englannin kielellä *Association of the Councils of State and Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union* ja ranskan kielellä *Association des Conseils d'Etat et des Juridictions administratives suprêmes de l'Union européenne*. Tähän kansainväliseen yhdistykseen kuuluvat ylimmät tuomioistuimet hallintolainkäytön alalla viidestätoista EU-jäsenvaltiosta sekä Euroopan yhteisöjen tuomioistuin. Yhdistys on perustettu

20. ja 21. toukokuuta 2002 järjestetyn kollokvion osanottajat kokoontuivat ryhmäkuvaan Finlandia-talon aulaan.

vuonna 2000, mutta se jatkaa jo vuonna 1964 alkanutta yhteistoimintaa.

Korkein hallinto-oikeus järjesti vuonna 2002 EU-valtioiden ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen joka toinen vuosi pidettävän kollokvion, joka on yhdistyksen toiminnan päätapahtuma. Siihen osallistui tuomareita yhdistyksen jäsenenä olevista tuomioistuimista sekä lisäksi tarkkailijan ominaisuudessa edustajia Kyproksen, Puolan, Slovenian, Tshekin, Unkarin ja Viron ylimmistä tuomioistuimista.

Kollokvion aiheena oli ennakkoratkaisujen

pyytäminen EY-tuomioistuimelta. Aihepiiriä tarkasteltiin erityisesti käytännön kokemusten pohjalta. Kokousta varten oli laadittu kansalliset raportit ja EY-tuomioistuimen raportti. Niiden perusteella oli tehty yleisraportti. Kansalliset raportit (osaksi englannin ja osaksi ranskan kielellä) sekä yleisraportti (englanniksi ja ranskaksi) ovat saatavilla yhdistyksen kotisivuilla, jotka löytyvät Belgian Conseil d'Etat'n Internet-sivuilta www.raadvst-consetat.be.

Yhdistys on saanut Euroopan parlamentilta myös taloudellista tukea julkaisutoiminnan kehittämiseen, tuomioistuinratkaisujen tietopankin perustamiseen ja virkamiesvaihdon aloittamiseen. Yhdistys on jo aloittanut tiedo-

telehden julkaisemisen, jossa kerrotaan yhdistyksen toiminnasta ja selostetaan uusimpia kansallisten tuomioistuinten ratkaisuja EY-oikeuden alalla. Lehti on saatavilla myös yhdistyksen Internet-sivuilta. Yhdistys on avannut yli 19.000 oikeustapausta käsittävän tietopankin kansallisten tuomioistuinten päätöksistä. Tämä tietopankki on myös yleisön käytettävissä yhdistyksen Internet-sivuilla.

Yhdistyksen seuraava kollokvio pidetään Haagissa vuonna 2004. Kollokvion aiheena on EU-lainsäädännön laatu sekä sen täytäntöönpano ja soveltaminen kansallisissa oikeusjärjestyksissä.

Toiminnasta

Hallinto-oikeuspäivä. Perinteinen hallinto-oikeuspäivä järjestettiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa 13. marraskuuta. Korkeimman hallinto-oikeuden ja alueellisten hallinto-oikeuksien yhteisessä keskustelutilaisuudessa olivat tällä kertaa teemoina kaavavalitukset sekä sosiaalihuolto- ja terveydenhoitoasiat.

Tutkimusjulkaisut. Korkein hallinto-oikeus aloitti vuonna 2001 tutkimusjulkaisujen sarjan

edistääkseen lainkäytön tutkimusta. Vuonna 2002 sarjassa ilmestyi toinen teos "Oikeudenkäyntikulut hallintolainkäytössä – Tutkimus soveltamiskäytännöstä".

Lausunnot. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuu vuosittain useita lausuntopyyntöjä etenkin hallintoa koskevista lainsäädäntökysymyksistä. Lausunnot on julkaistu vuosikirjassa.

Marraskuussa järjestettiin korkeimman hallinto-oikeuden ja alueellisten hallinto-oikeuksien yhteinen keskustelutilaisuus. Kaava-asioista alustivat ylituomari Hannu Renvall Turun hallinto-oikeudesta (kuva vasemmalla) ja hallintoneuvos Kari Kuusiniemi (kuva oikealla). Tilaisuuden tauot käytettiin hyväksi keskusteluun pienemmissä ryhmissä (kuva alla).

Vuonna 2002 lausunnot koskivat muun muassa ulkomaalaislakityöryhmän ehdotusta ulkomaalaislain kokonaisuudistukseksi, toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietintöä ja vakuutus oikeuden organisaation uudistamista koskevan työryhmän ehdotusta, terveydenhuollon muutoksenhakusäännösten uudistamista, oikeudenkäynnin julkisuus -toimikunnan mietintöä ja siihen sisältyvää ehdotusta oikeudenkäynnin julkisuuslaiksi, saamelaiskäräjien ehdotusta uudeksi saamen kielilainiksi, louhinnan, kivenmurskauksen ja asfalttiasematoiminnan ympäristönsuojelua koskevia vaatimuksia, luonnosta uutta kansalaisuuslakia koskevaksi hallituksen esitykseksi sekä luonnosta hallituksen esitykseksi ulkomaalaislaiksi.

Organisaatio ja henkilöstö

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa toimivat tuomareina presidentti ja 20 hallintoneuvosta. Lisäksi voi olla määräaikaisia hallintoneuvoksia. Korkeimman hallinto-oikeuden presidenttinä on vuodesta 1993 lähtien toiminut oikeustieteen tohtori Pekka Hallberg.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on noin 40 esittelijää ja noin 40 muuhun henkilökuntaan kuuluvaa. Kansliaa johtaa kansliapäällikkö.

Korkein hallinto-oikeus toimii kolmena jaostona. Ensimmäinen jaosto käsittelee muun muassa rakennus-, kunnallis- ja virkamiesasioita, toinen jaosto vero- ja kilpailuasioita sekä kolmas jaosto sosiaali-, ulkomaalais- ja ympäristöasioita. Jaostot eivät kuitenkaan ole erikoistuneita pelkästään tiettyjen asiaryhmien käsittelyyn, vaan ne voivat käsitellä kaikkia asioita. Erilaisia asianimikkeitä on yhteensä noin 180.

Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä jaostojen istunnoissa, säännönmukaisesti viiden tuomarin kokoonpanoissa. Vesilaisissa ja ympäristönsuojelulaisissa tarkoitetuissa asioissa sekä patenttia, hyödyllisyysmallia ja integroidun piirin piirimallia koskevissa asioissa oikeuden kokoonpanoon kuuluu lain-

oppineiden jäsenten lisäksi kaksi asianomaisen alan asiantuntijajäsentä.

Valituslupa-asiassa hakemus voidaan hylätä kolmen tuomarin kokoonpanossa. Periaatteellisesti merkittävä lainkäyttöasia voidaan ratkaista koko jaoston istunnossa eli niin sanotussa jaostoplenumissa tai korkeimman hallinto-oikeuden täysistunnossa.

Kun lainkäyttöasia on tullut vireille korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jaoston notari ja osastosihteeri vastaavat ensi vaiheessa asian valmistelusta eli etenkin selitysten ja vastaselitysten hankkimisesta. Esittelijä selvittää ennen istuntoa asian tosiseikat ja oikeudelliset kysymykset sekä tekee päätösehdotuksen. Istunnossa esittelijän kirjallisen ja suullisen esityksen jälkeen tuomarit neuvottelevat ja päättävät asiasta.

Tosiseikkojen selvittämiseksi korkein hallinto-oikeus voi järjestää katselmuksen tai suullisen käsittelyn. Katselmuksia järjestetään lähinnä ympäristöön liittyvissä asioissa.

Risto Laine

Tietohallinnosta korkeimmassa hallinto-oikeudessa vastaavat (vasemmalta lukien) atk-lakimies Pekka Tuominen, osastosihteeri Sinikka Savolainen ja projektisihteeri Jani-Matti Isoviita sekä atk-suunnittelija Minna Ronkainen (istumassa).

Korkeimman hallinto-oikeuden henkilökunta 31.12.2002

Presidentti ja muut oikeuden jäsenet

Presidentti

Pekka Hallberg

Hallintoneuvokset

Timo Silenti
Ahti Rihto
Erkki Onikki
Ilmari Ojanen
Olof Olsson
Ismo Talikka
Esa Aalto
Pirkko Ignatius
Lauri Tarasti
Pirkko Lundell
Hannu Koskinen
Raimo Anttila
Tuulikki Keltanen
Marita Liljeström
Olli Nykänen
Heikki Karapuu
Pekka Vihervuori
Marjatta Kaján
Heikki Kanninen

Määräaikaiset hallintoneuvokset

Kari Kuusiniemi
Niilo Jääskinen
Ilkka Pere

Ympäristöasiantuntija- neuvokset

Pertti Vakkilainen
Pentti Hannonen
Ilkka Hirsto
Heikki Kiuru
Pertti Seuna
Pertti Eloranta
Janne Hukkinen
Juha Kämäri

Yli-insinöörineuvokset

Karri Vartiainen
Pentti Uuspää
Tapani Jokinen
Allan Johansson
Matti Kleimola

Presidentti toimii ensimmäisen jaoston puheenjohtajana. Toisen jaoston puheenjohtajana oli 31. 12. 2002 hallintoneuvos Ahti Rihto ja kolmannen jaoston puheenjohtajana hallintoneuvos Timo Silenti.

Esittelijät

Kansliapäällikkö

Sakari Vanhala

Esittelijäneuvokset

Ilkka Pere (vv.)
Marianne Båsk
Liisa Hyvärinen
Ilpo Havumäki
Paula Tenkanen
Marina Äimä
Matti Metsäranta
Tuulia Riikonen
Hannu Ranta

Vanhemmat hallintosihteerit

Kai Träskelin
Leena Halila
Kari Honkala
Matti Halen (vv.)
Eila Rother
Marja-Terttu Savolainen
Anne Niemi (vv.)

Hallintosihteerit

Marjo Snellman
Anneli Tulikallio
Raimo Viitasaari
Kari Nieminen
Liisa Tähtinen (vv.)
Marja-Liisa Judström
Irene Mäenpää
Arja Niemelä
Marja Leena Kemppainen
Kristina Björkvall

Hannele Klemettinen
Kari Tornikoski (vv.)
Mikko Rautamaa
Leo Kaasinen
Riitta Kreula
Riitta Mutikainen
Marita Eeva
Päivi Pietarinen

Määräaikaiset hallintosihteerit

Satu Heikkilä
Petri Leinonen
Petteri Leppikorpi
Jaana Moilanen
Elisabeth Vuorenhela
Hallinnollinen sihteeri
Marja Ihto toimi vuonna 2002 esittelytehtävissä.

Muu henkilökunta

Tiedotuspäällikkö

Timo Ahvenniemi

Atk-lakimies

Pekka Tuominen

Tietoasiantuntija

Marja Halttunen (vv.)

Kirjaaja

Eeva Väänänen-Silén

Notaarit

Vuokko Kantanen
Paula Kilponen
Carita Rostiala
Marjatta Räsänen
Satu-Maarit Tarkkanen
Ritva Vähämaa

Taloussihteeri

Marja Klaavo

Osastosihteerit

Liisa Hartikainen
Nina Johnsson
Henna Mäkinen
Anne Sahlman
Sinikka Savolainen

Kaarina Tallberg
Soili Tolvanen
Elina Tukiainen

Atk-suunnittelija

Minna Ronkainen

Projektsihteeri

Jani-Matti Isoviita

Toimistosihteerit

Merja Ahlfors
Pirkko Heikkinen
Mirja Johansson
Heli Kalajainen
Anneli Liukkonen
Liisa Martikainen
Christina Nyberg
Tuula Pelkonen
Tarja Piho
Irma Reunanen
Maarit Romppanen
Anneli Ronimus
Pii Ronkainen
Marja Tiihonen
Eila Viitaniemi
Raija Vuori
Maija Ylönen

Ylivivastomestari

Kari Joutsenlahti

Virastomestari

Anssi Kaikko
Timo Rousku
Tapani Ruostela

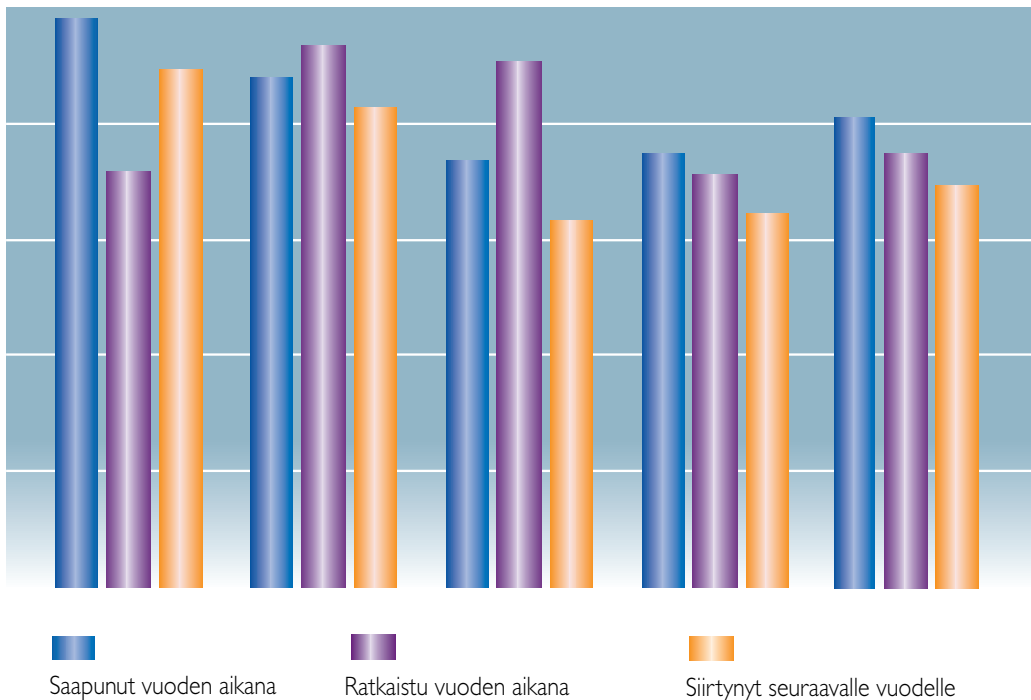
Vuoden 2002 aikana korkeimman hallinto-oikeuden henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle hallintoneuvos Ritva Koljonen 1. 9. 2002 ja esittelijäneuvos Tapio Kuosma 1. 7. 2002.

Tilastoja

Työtilanne 1987–2002

	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Siirtynyt seuraavalle vuodelle
1987	6367	6465	3269
1988	5739	5894	3116
1989	5285	5377	3024
1990	5219	5068	3183
1991	5435	5520	3108
1992	7118	5434	4807
1993	7147	6132	4903
1994	6523	7302	4059
1995	4807	5909	2948
1996	4377	4526	2756
1997	3910	3852	2772
1998	4904	3565	4441
1999	4372	4701	4094
2000	3691	4574	3183
2001	3752	3612	3281
2002	4036	3778	3486

Työtilanteen kehitys 1998–2002

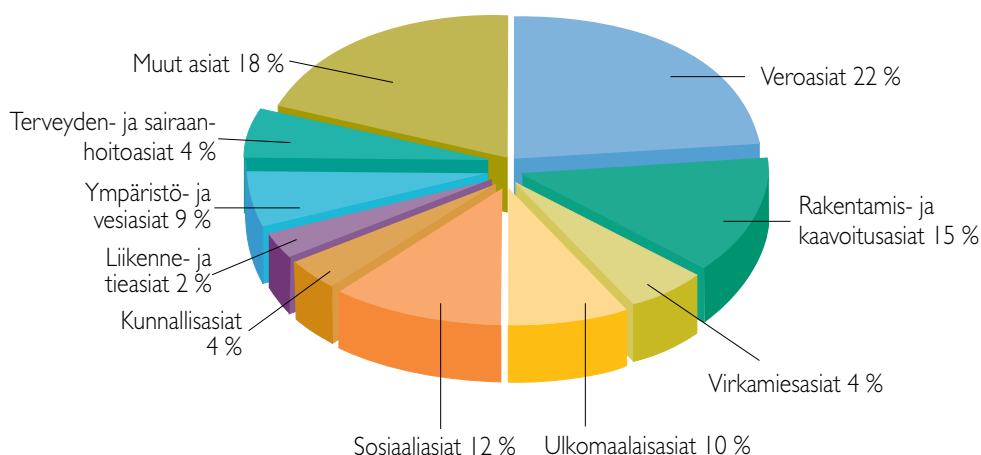

Saapuneiden asioiden määrät asiaryhmittäin 1999–2002

Valitusasiat	Lukumäärä				Valituksista %			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Veroasiat	927	921	803	819	24	28	23	22
Rakentamis- ja kaavoitusasiat	380	317	457	568	9	10	13	15
Virkamiesasiat	192	168	181	160	5	5	5	4
Ulkomaalaisasiat	152	148	228	391	4	4	7	10
Sosiaalasiat	419	472	460	439	10	14	13	12
Kunnallisasiat	196	178	131	158	5	5	4	4
Liikenne- ja tieasiat	90	71	108	62	2	2	3	2
Ympäristö- ja vesiasiat	244	211	228	317	6	6	7	9
Saamelaiskäräjävaaliasi	657	0	0	0	17	0	0	0
Terveys- ja sairaanhoitoasiat	178	162	193	158	4	5	6	4
Muut asiat	580	689	657	652	14	21	19	18
Valitusasiat yhteensä	4015	3337	3446	3724	100	100	100	100

Hakemusasiat	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Purku	284	271	216	231	79	77	71	74
Menetetyt määräajan palauttaminen	24	43	52	41	7	12	17	13
Muut	49	40	38	40	14	11	12	13
Hakemusasiat yhteensä	357	354	306	312	100	100	100	100
Kaikki asiat yhteensä	4372	3691	3752	4036				

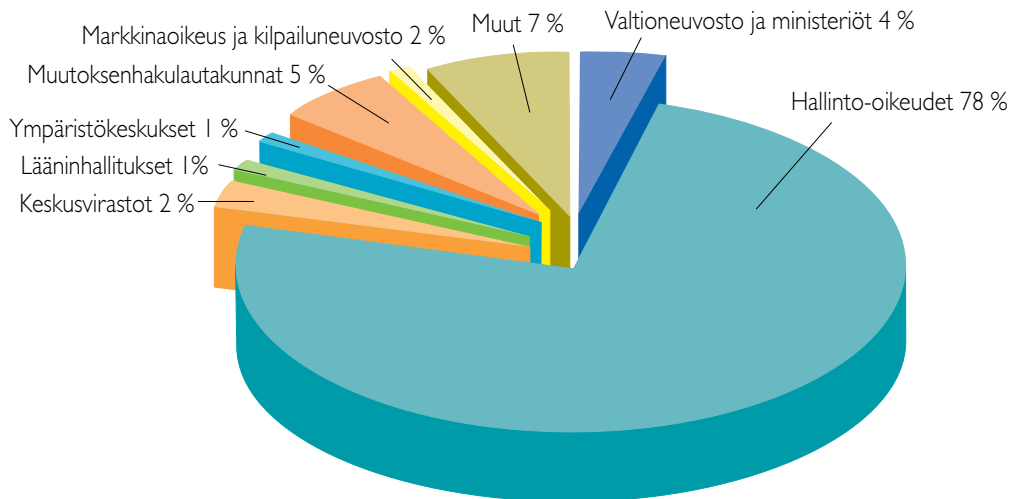
Saapuneet valitukset asiaryhmittäin vuonna 2002

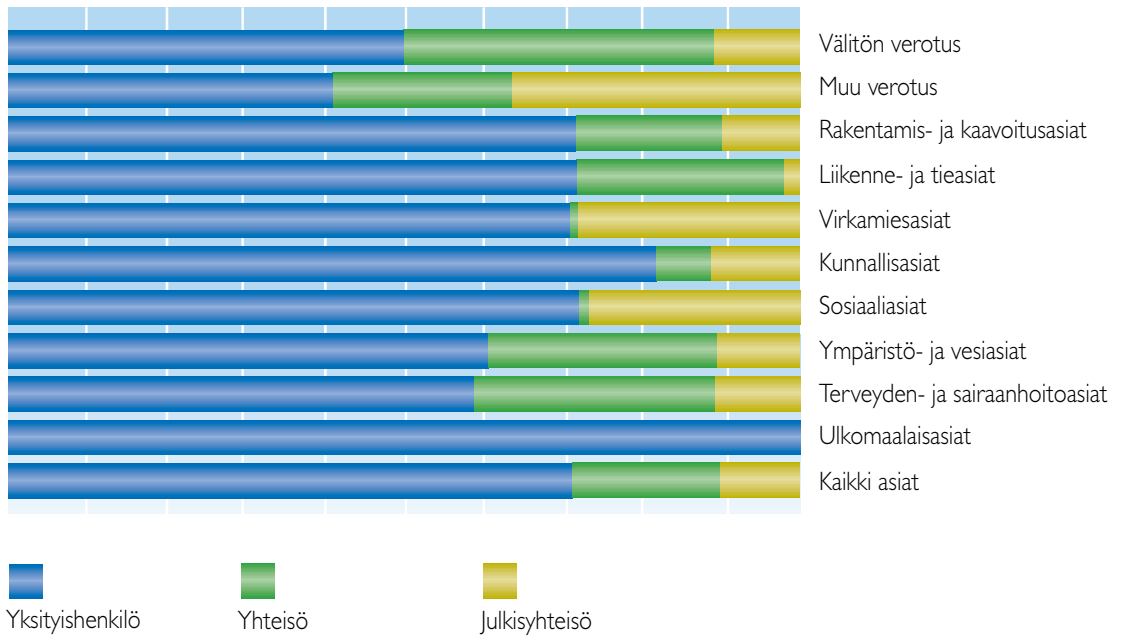
Saapuneet asiat viranomaisittain 1998–2002

	1998	1999	2000	2001	2002
Hallinto-oikeudet	2362	2446	2605	2798	3121
Valtioneuvosto ja ministeriöt	1466	262	213	160	163
Vesiylioikeus	43	51	0	1	1
Keskusvirastot	125	129	100	105	96
Lääninhallitukset	26	28	26	47	40
Ympäristökeskukset	230	205	133	109	59
Muutoksenhakulautakunnat			192	216	194
Markkinaoikeus ja kilpailuneuvosto			41	45	64
Muut	652	587	381	271	298
Yhteensä	4904	3708	3691	3752	4036

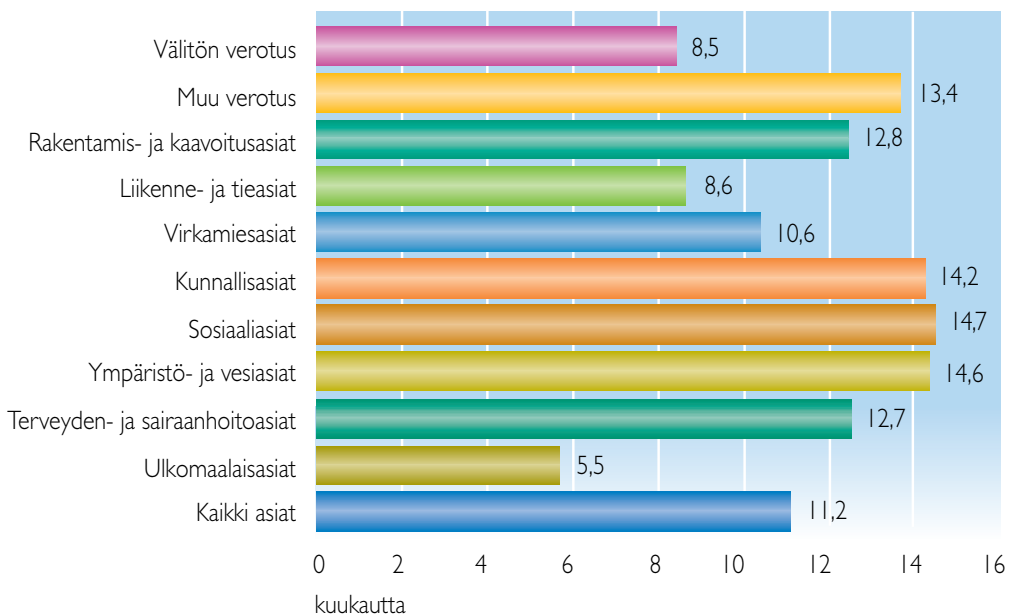
Vuonna 2002 saapuneet asiat viranomaisittain

Vuonna 2002 saapuneet asiat muutoksenhakioittain

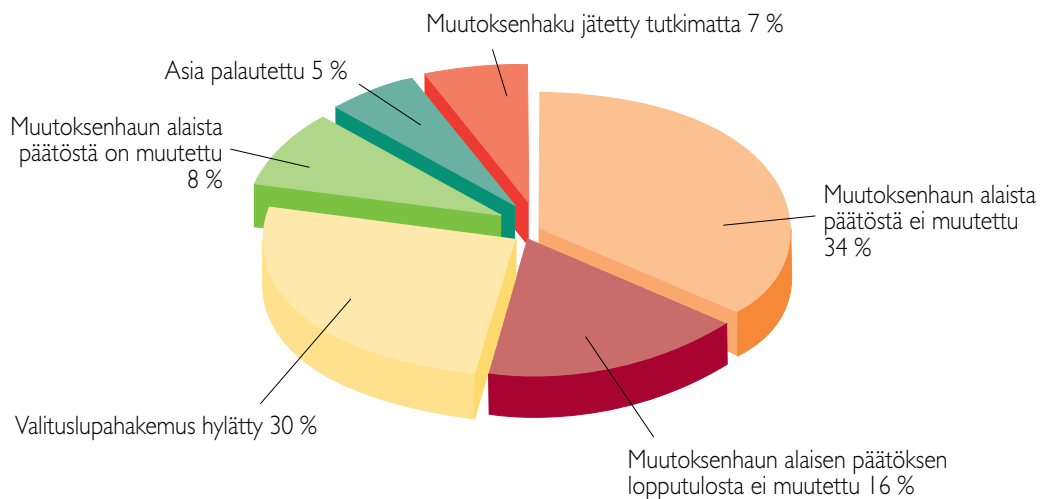
Ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2002

Ratkaistujen asioiden lopputuloksesta

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
1. Päätöstä valitusasiassa ei muuteta (lopputuloksestaan eikä perusteluiltaan)	44,1	26,8	29,5	26,6	27,3	33,0	27,5	27,6
2. Päätöksen lopputulosta valitusasiassa ei muuteta (mutta kylläkin perusteluja)	18,5	21,0	19,3	16,0	24,3	26,4	17,0	15,5
3. Päätöstä valitusasiassa muutetaan (myös lopputuloksestaan)	10,6	9,3	9,4	8,8	8,5	4,9	8,1	7,6
4. Valituslupahakemus hylätään	9,0	21,0	20,8	28,2	22,1	17,2	26,1	30,4
5. Valitusasia palautetaan	7,5	7,9	7,6	4,8	5,5	6,0	5,6	4,7
6. Ylimääräinen muutoksenhaku hyväksytään	1,1	0,6	1,2	0,9	1,1	0,7	0,8	0,5
7. Ylimääräinen muutoksenhaku hylätään	3,0	5,9	4,9	6,6	5,0	4,7	6,1	6,0
8. Siirretään hallitukselle	0,5	0,3	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
9. Siirretään muulle viranomaiselle	0,2	0,1	0,3	0,7	0,3	0,3	0,2	0,6
10. Asia raukeaa							2,0	1,2
11. KHO ei ota asiaa tutkittavakseen	5,5	7,1	6,7	7,2	5,8	6,8	6,6	6,3

Vuonna 2002 ratkaistujen asioiden lopputuloksesta

Vireillä olleet asiat saapumisvuosittain 31. 12. 2002

	1998	1999	2000	2001	2002	Vireillä vuoden lopussa
Valitus	5	10	19	382	1778	2194
Valituslupa	2	2	7	166	879	1056
Purku	0	0	5	36	150	191
Menetetyn määräajan palauttaminen	0	0	0	7	11	18
Kantelu	0	0	0	9	12	21
Muu hakemus	0	0	0	2	4	6
Yhteensä	7	12	31	602	2834	3486

Vanhimmissa vireillä olevissa asioissa on pyydetty ennakkoratkaisua Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta.

Korkeimman hallinto-oikeuden työtilasto vuodelta 2002

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhau alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhau alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
A. Asiaryhmittäin										
Kansalaisuusasiat	10	22	8	5		3				24
Ahvenanmaan itsehallinto	25	11	25	12	4	4	2	3		11
Kansalaisten yleiset oikeudet		1								1
Turvapaikka- ja pakolaisuusasiat	25	187	117	98	5	5	7	2		97
Muut ulkomaalaisasiat	109	227	175	139	4	17	10	5	3	158
Muu valtio-oikeusasia		1	1							
Maksuvapautus	7	2	7	7						2
Edunpalautus ja vahingonkorvaus	5	2	7	3			4			
Asiakirjajulkisuus	20	82	49	31	12	2	4		4	49
Tietosuojaja	5	12	5	5					1	11
Siviilioikeudelliset oikeushenkilöt	2	5	5	2		2	1			2
Hallintokantelu	3		3	3						
Muu yleishallintoasia	18	16	21	17	2		2			13
Harkinnanvaraiset valtionavustukset	2	5	6	4			2			1
Yleinen oikeusapu	7	6	9	7			2			4
Virka- ja työsuhde (valtion virkamies)	28	21	32	25	3		3	1	1	16
Palkkaus, työaika ja vuosiloma (valtion virkamies)	11	14	11	6			1	1		14
Kurinpito (valtion virkamies)	4	9	5	4				1		9
Muu virkamiesoikeusasia (valtion virkamies)	16	12	19	15	2	2				9
Kunnallisvaalit	2		2	1			1			
Kuntajako	3	2	3	3						2
Kunnalliset säännöt	4		4	4						
Kunnanvaltuuston päätökset	56	58	77	65	3	1	7	1	3	34
Kunnanhallituksen päätökset	34	49	42	37	1	1	3		1	40
Kunnan lautakuntien päätökset	35	34	42	33	3		6			27
Virka- ja työsuhde (kunnan viranhaltija)	83	86	98	78	14		4	2	1	70
Palkkaus, työaika ja vuosiloma (kunnan viranhaltija)	23	22	28	27			1		1	16
Kurinpito (kunnan viranhaltija)	14	10	19	16	1		2			5
Kuntien yhteistoiminta	14	9	14	10	1	2	1			9
Muut kunnallisasiat	7	12	6	5	1				1	12

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Kirkko-oikeus	31	43	34	22	4	1	7		3	38
Eläkeasiat	7	6	13	9			4			
Väestökirjanpito	1	1	1				1			1
Etu- ja sukunimi	2	9	4	3			1			7
Muu väestöhallintoasia	1	1	1	1						1
Ampuma-aseasiat	16	24	29	22	3	4			2	9
Yleinen järjestys, huvitilaisuudet	5	8	4	4						9
Seutu- ja yleiskaava	118	32	109	83	1	14	10	1		41
Asemakaava ja tonttijako	20	9	20	17		3			1	8
Rakennuskaava	16	1	14	12		1	1			3
Rantakaava	19	10	15			5				14
Muut kaavoitusasiat	3		3	3						
Rakennuslupa-asiat	20	13	22	16	1		4	1		11
Muut rakentamiseen liittyvät lupa-asiat	12	3	10	3	2	1	4			5
Poikkeus- ja lohkomislupa-asiat	62	47	74	59	5	3	6	1	4	31
Rakennusvalvonta ja luvaton rakentaminen	21	1	17	15	1		1			5
Rakennussuojelu	3	8	4	3		1				7
Rakennuslain mukainen lunastusmenettely	3	4	3	3						4
Muut rakennusasiat	9	2	10	6	2	1	1			3
Maakuntakaava (MRL)		7								7
Yleiskaava (MRL)	13	58	2	2						69
Asemakaava (MRL)	31	78	20	17	1		2			89
Ranta-asekaava (MRL)	8	18	2	2						24
Rakennusjärjestys (MRL)		5	2		2					3
Tonttijako (MRL)	3	2	3	2	1					2
Kadut ja yleiset alueet (MRL)	3	8	8	6			1	1		3
Lunastaminen kaavan perusteella (MRL)	1									1
Rakennussuojelu (MRL)	2	3	3	1			2			2
Rakennuslupa (MRL)	44	99	60	43	7	3	5	2	1	82
Suunnittelutarveratkaisu (MRL)	10	44	9	4		4		1		45
Rakennuksen kunnossapito, ympäristöhoito yms. (MRL)		2								2
Toimenpidelupa (MRL)	17	17	12	12						22

	Siirryneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Purkamislupa (MRL)	1	4	4	3				1		1
Maisematyöluva (MRL)	3	1								4
Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen (MRL)		2	1	1						1
Kiinteistöjen yhteisjärjestely (MRL)		1								1
Luonnollisen vedenjuoksun muuttaminen (MRL)		2								2
Poikkeaminen (MRL)	61	123	37	21	4	3	4	5	4	143
Rakennusvalvonta (MRL)	5	21	6	4	2					20
Uhkasakko ja teettäminen rakennusasiassa (MRL)	4		3	2	1					1
Muu rakennusasia (MRL)	1	2	1		1					2
Katu- ja rakennuskaavatie	4	2	4	4						2
Viemäri- ja vesijohto	2	1	2	1			1			1
Jätevesimaksu	2		2		1		1			
Muut kunnallistekniikkaa koskevat asiat	1	1	1	1						1
Ympäristölupa-asiat	100	98	68	35	13	6	9	5	2	128
Sijoituslupa-asiat		1								1
Naapuruussuhde		1								1
Jätehuoltoasiat	20	42	32	22	2	2	6			30
Terveysvalvonta-asiat	14	12	10	6	3	1			2	14
Meluntorjunta	2	5	5	2	3		2			2
Maasto- ja moottoriveneliikenne	5	6	9	7	1	1			1	1
Maa-ainesasiat	21	26	24	19	4		1		1	22
Ulkoilu ja leirintä		2								2
Luonnonsuojelu	9	5	4	2	2					10
Mainostaulu	2		2	2						
Muut ympäristöasiat	5	8	5	4			1			8
Natura-asiat	2	68								70
Eläinsuojelu	3	5	4	4						4
Muinaismuistoasiat	5		5	3		2				
Palo- ja pelastustoimi, väestönsuojelu	1									1
Asuntotuotanto ja asuntoasiat	40	3								43
Lunastusasiat	5	3	5	1	4					3
Etuosto-oikeusasiat	4	2	3	3						3

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Muut kiinteistöasiat	3	3	3	3					1	2
Rakentaminen vesistöön	27	21	22	16	5	1			1	25
Pohjavesi	6	15	1	1						20
Veden johtaminen nesteenä käytettäväksi	1		1		1					
Jäteveden johtaminen	13	7	11	6	4		1			9
Kalankasvatus	5	4								9
Korvaukset	11	5	2	1	1					14
Muut vesiasiat	39	14	29	15	11	3				24
Yleinen tie	12	10	10	10						12
Muu tieasia		1								1
Ajokortti- ja ammattiajolupa-asiat	10	20	20	17	1	1	1		1	9
Autokoulu	3	2	2	2						3
Ammattimainen moottoriajoneuvoliikenne	35	23	18	14		3	1			40
Liikenteen virhe- ja muut maksut	9	7	9	9						7
Rautatieliikenne, merenkulku, ilmailu	2		1	1						1
Tietoliikenne	18	29	17	12	3		2			30
Muut liikenneasiat	2	3	4	3			1			1
Merimiehiä, lentäjiä yms. koskevat asiat	3	4	4	4					1	2
Nopeus- ja painorajoitukset	2	2	3	2			1		1	
Muut ajoneuvoja koskevat asiat	13	6	12	9			3			7
Pankki- ja vakuustointiminta	9	1	8	4	2	1	1			2
Kaivostoiminta	6	2	8	8						
Kiinteistöjen- ja asuntojenvälitys		5								5
Majoitus- ja ravitsemisliikkeet, anniskelulupa-asiat sekä alkoholin vähittäismyynti	73	71	73	53	3	6	11			72
Ulkomaalaisen harjoittama elinkeino	1		1	1						
Muut elinkeinoasiat	2		2	2						
Kilpailuoikeus, kuluttajansuoja, hintavalvonta	50	72	44	32	8		4			82
Muu elinkeinotoiminnan valvonta	4	3	4	2	1		1			3
Yhtiöoikeudelliset hallintotoimet	7	15	13	12			1		1	8
Kaupparekisteri	1	1								2
Patentti ja hyödyllisyysmalli	35	25	32	20		10	1	1	1	27
Mallisuoja ja tavaramerkki	29	20	30	18	1	9		2		19

	Siirryneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Henkilökohtaisen tulon verotus	216	381	346	316	13	7	8		7	249
Elinkeinotulon verotus	70	111	98	88	6	2	2			83
Maatilatalouden verotus	3	7	7	6		1				3
Muu kiinteistötulon verotus		1								1
Varallisuusverotus	1	4	2	2						3
Keskusverolautakunnan ennakkotietoasiat	10	27	22	18	3		1			15
Ennakkoperintä ja sosiaaliturvamaksuasiat	33	49	35	26	7		2		1	46
Lähdeveroasiat	1	1	2	2						
Muut tulo- ja varallisuusveroasiat	9	19	19	16	2		1			9
Perintö- ja lahjaveroasiat	16	38	29	25	3		1		1	24
Arvonlisäveroasiat	105	130	141	101	31	5		4		95
Tulliasiat	108	32	108	98	10				1	31
Valmisteveroasiat	52	17	36	27	5		4			33
Auto- ja moottoripyöräveroasiat	107	40	92	85	4	2	1		2	53
Moottoriajoneuvoveroasiat	4	2	5	5					1	
Vakuutusmaksuvero	5		5	5						
Leimaveroasiat	2	7	6	5			1			3
Varainsiirtovero	22	17	32	27	5					7
Jätevero	1	1								2
Muut verot ja maksut	5	3	5	4			1			3
Yhteensä	3277	4036	3778	3028	289	178	238	45	68	3486

B. Muutoksenhakulajeittain										
Valitus	1957	2306	2056	1566	168	122	164	37	22	2194
Valituslupa	1070	1418	1431	1229	105	50	40	6	11	1056
Osittainen valituslupa	1		1	1						
Purku	190	231	201	174	3	3	21		29	191
Menetyn määräajan palauttaminen	33	41	56	38	7	1	9	1		18
Kantelu	19	16	14	11			2	1		21
Muu hakemus	7	24	19	9	6	2	2		6	6
Yhteensä	3277	4036	3778	3028	289	178	238	45	68	3486

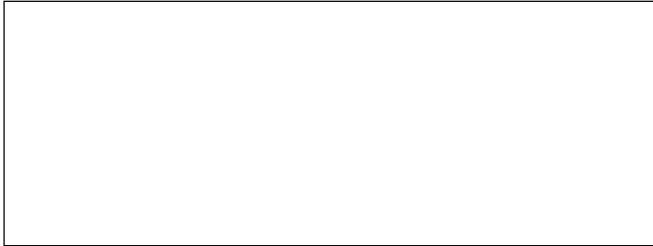
Hallinto-oikeuksista/lääninoikeuksista ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta saapuneet asiat vuosina 1999–2002

	1999	2000	2001	2002
Hallinto-oikeudet				
Helsingin	35	1089	1014	1235
Turun	29	345	452	443
Hämeenlinnan	6	293	343	348
Vaasan	6	272	298	362
Kouvolan	1	112	127	169
Kuopion	6	127	245	243
Oulun	8	150	173	206
Rovaniemen	4	90	120	87
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	6	11	18	23
Yhteensä	101	2489	2790	3116

	1999	2000	2001	2002
Lääninoikeudet				
Uudenmaan	902	69	6	0
Turun ja Porin	398	9	0	1
Hämeen	250	10	0	0
Kymen	81	3	0	0
Miikkelin	66	0	0	0
Kuopion	77	0	0	0
Pohjois-Karjalan	69	0	0	0
Vaasan	142	14	2	3
Keski-Suomen	84	5	0	0
Oulun	186	2	0	1
Lapin	90	4	0	0
Yhteensä	2345	116	8	5

Alueelliset hallinto-oikeudet ja muu alempi hallintolainkäyttö

Esä Tommiska

Kouvolan hallinto-oikeus siirtyi vuonna 2002 uuteen oikeustaloon.

taan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Esimerkiksi valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä saa valittaa korkeim-

Suomen perustuslain mukaan yleisiä hallintotuomioistuimia ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet.

Valtion, kuntien, evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan viranomaisissa ja elimissä tehdään joka vuosi miljoonia hallintopäätöksiä, joihin asianosaiset voivat hakea muutosta yleisiltä hallintotuomioistuimilta. Pääsääntö on, että hallintoviranomaisen päätöksestä valitustie menee alueelliseen hallinto-oikeuteen. Tietyissä asiaryhmissä muutosta haetaan kuitenkin erityistuomioistuimelta, kuten kilpailunrajoitus- ja hankinta-asioissa markkinaoikeudelta tai toimeentuloturva-asioissa vakuutus-oikeudelta. Usein valitusmenettelyä edeltää oikaisumenettely.

Vuonna 2002 alueellisiin hallinto-oikeuksiin ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen saapui yhteensä 21.800 uutta asiaa.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui vuonna 2002 alueellisista hallinto-oikeuksista ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta 3.121 asiaa. Kaiken kaikkiaan asioita saapui korkeimpaan hallinto-oikeuteen 4.036.

Joidenkin viranomaisten päätöksistä valite-

taan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mutta valituksen saa tehdä vain sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Vuonna 2002 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 163 asiaa valtioneuvostosta ja ministeriöistä.

Markkinaoikeus aloitti toimintansa 1.3.2002. Sille on keskitetty entisen kilpailuneuvoston käsittelemät kilpailunrajoitus- ja hankinta-asiat sekä entisen markkinatuomioistuimen käsittelemät markkinaoikeudelliset asiat. Kilpailunrajoituksia ja julkisia hankintoja koskevissa asioissa markkinaoikeuden antamiin päätöksiin voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, kuten aikaisemmin kilpailuneuvoston päätöksiin. Vuonna 2002 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 64 asiaa markkinaoikeudesta ja kilpailuneuvostosta.

Alueelliset hallinto-oikeudet. Suomessa on kahdeksan alueellista hallinto-oikeutta: Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet. Lisäksi Ahvenanmaalla toimii Ahvenanmaan hallintotuomioistuin.

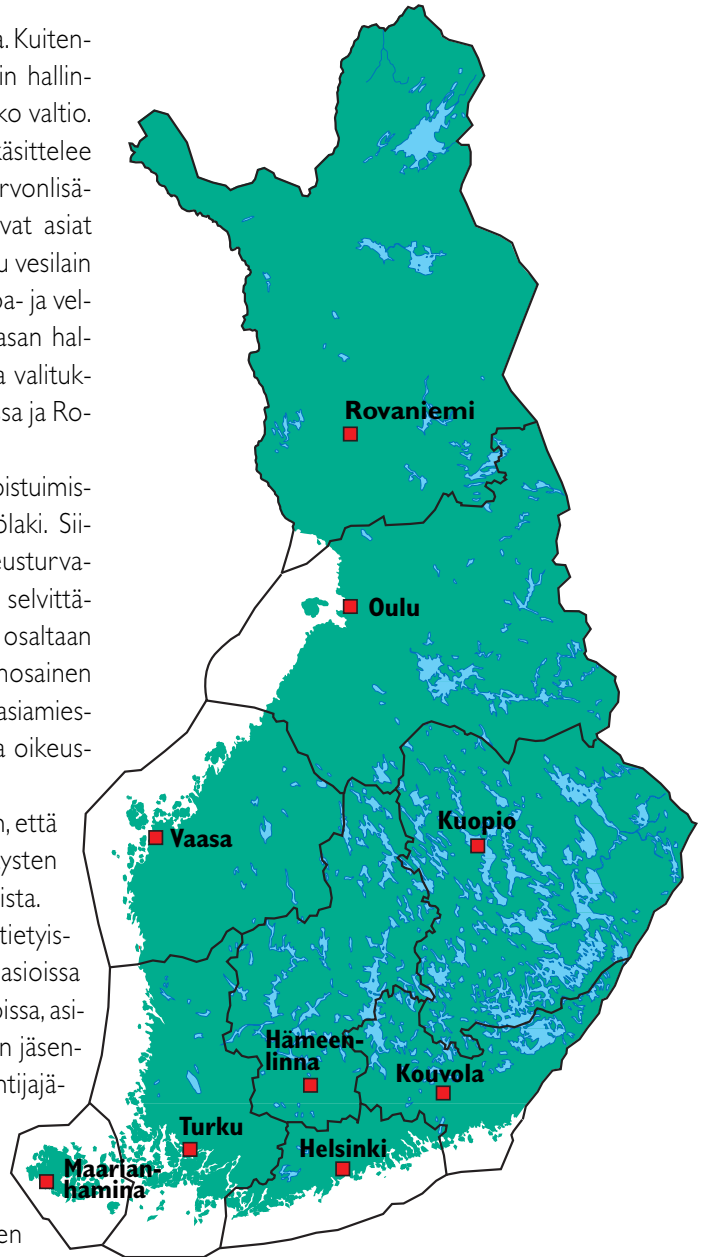
Alueellisten hallinto-oikeuksien tuomiopiirit muodostuvat yhdestä tai useammasta maa-

kuntajakolain mukaisesta maakunnasta. Kuitenkin tietyissä asiaryhmissä alueellisenkin hallinto-oikeuden tuomiopiirinä voi olla koko valtio. Esimerkiksi Helsingin hallinto-oikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena kaikki arvonlisäveroa, tulleja ja valmisteveroa koskevat asiat sekä turvapaikka-asiat. Muutoksenhaku vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisista lupa- ja velvoittamispäätöksistä on keskitetty Vaasan hallinto-oikeuteen. Porotaloutta koskevia valituksia käsitellään Oulun hallinto-oikeudessa ja Rovaniemen hallinto-oikeudessa.

Asioiden käsittely. Hallintotuomioistuimissa on prosessilakina hallintolainkäyttölaki. Siihen sisältyy virallisperiaatteeksi ja oikeusturvaperiaatteeksi kutsuttu säännös asian selvittämisestä. Hallintotuomioistuin vastaa osaltaan siitä, että asia tulee selvitettyksi. Asianosainen pystyy yleensä ajamaan asiaansa ilman asiamiestä, mikä helpottaa muutoksenhakua ja oikeusturvan saamista.

Hallintoprosessissa pyritään siihen, että asioita ei ratkaista puutteellisten selvitysten pohjalta ja että oikeusturva on todellista.

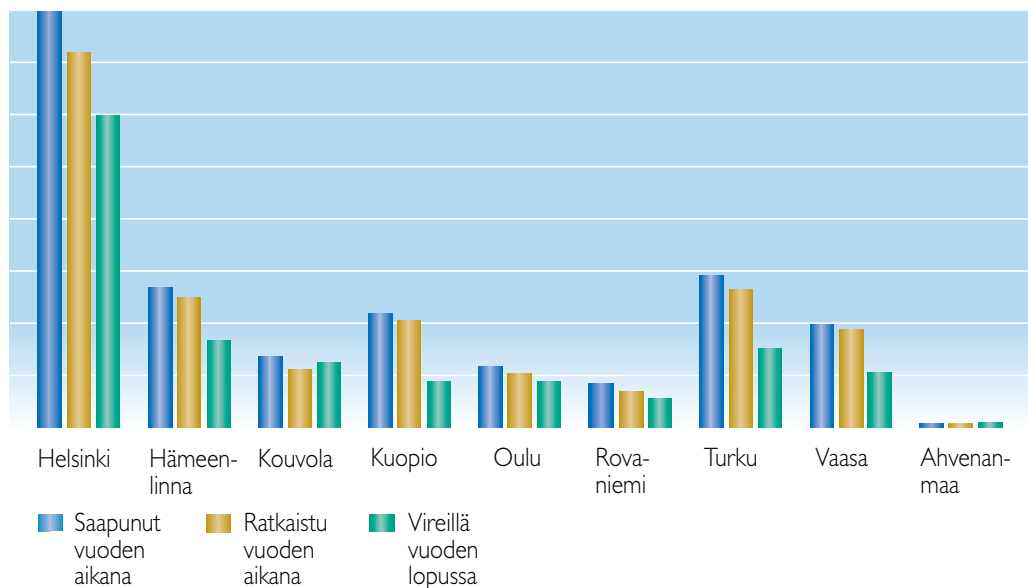
Alueellisissa hallinto-oikeuksissa tietyissä asiaryhmissä, kuten mielenterveysasioissa ja lasten huostaanottoa koskevissa asioissa, asian käsittelyyn osallistuu lainoppineiden jäsenten lisäksi asianomaisen alan asiantuntijajäsen. Kun Vaasan hallinto-oikeudessa käsitellään vesi- ja ympäristönsuojelulakien mukaisia asioita, kokoonpanoon kuuluu kolmen lainoppineen jäsenen lisäksi kaksi asiantuntijajäsentä.

Alueellisten hallinto-oikeuksien tuomiopiirit

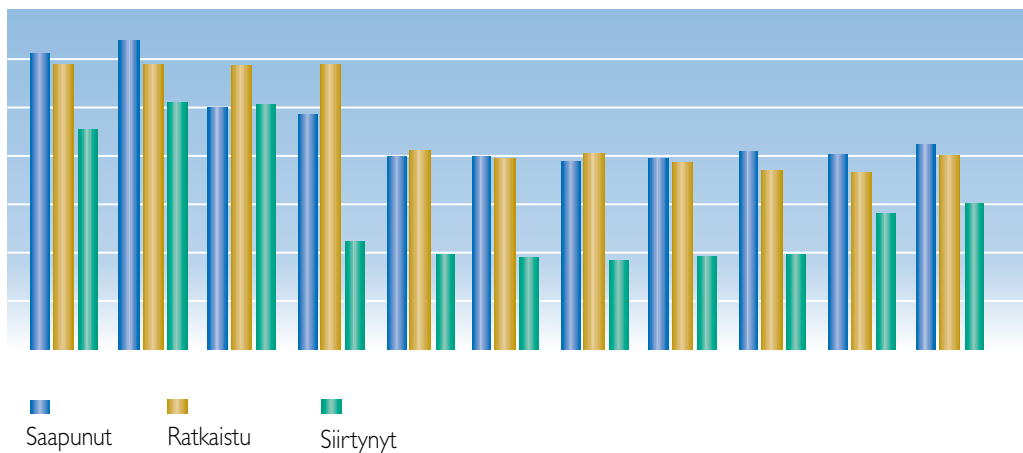
Hallinto-oikeuksien ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen työtilasto 2002

	Vireillä vuoden alussa	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Poistettu vuoden aikana	Vireillä vuoden lopussa	Muutos +/-
Helsinki	5366	8040	7318	55	6033	+ 667
Hämeenlinna	1792	2683	2611	13	1851	+ 59
Kouvola	1242	1629	1353		1518	+ 276
Kuopio	1698	2313	2124	9	1878	+ 180
Oulu	777	1340	1262	2	853	+ 76
Rovaniemi	297	808	686	3	416	+ 119
Turku	1329	2864	2578	13	1602	+ 273
Vaasa	953	2037	1910	29	1051	+ 98
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	90	86	94	0	82	- 8
Yhteensä	13544	21800	19936	124	15284	1756

Tiedot ovat hallinto-oikeuksien ilmoittamia.

Lääninoikeuksien/hallinto-oikeuksien ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen työtilanteen kehitys vuosina 1992–2002

*Toimitus: Timo Ahvenniemi
Ulkoasu: Adplus Oy
Painotyö: F. G. Lönnberg*

KORKEIN HALLINTO- OIKEUS

Unioninkatu 16

00130 Helsinki

Puhelin (09) 185 31

Telekopio (09) 185 3382

Kotisivut <http://www.kho.fi>

Sähköposti korkein.hallinto-oikeus@om.fi